

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sifre Tere ‘Aśar - ‘im Perush Rashi ve-targum Ashkenazi u-ve’ur

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 595 [1834 oder 1835]

תויזעול תולמל רואבו הקתעה

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9129

העתקה ובאור למלות לוועזיות

הנמצאות

בפירוש רש"י ז"ל לתרי עשר

הושע

ב (ט) ורדפה, פירש"י כמו ומרדף ריקים (משלי י"ב י"א) פורל"ר בלע"ז; והו **forcer** (כח"עטלען, פערפֿהנגען מיט זאכטערענגונג). והחכם המבאר גרס פורקל"ר וכו' ממנו פעל **pourchasser**, וגם זה יתכן ומסכים לכוונתו. ואחד מהמעתיקים כתב שהוא **poursuivre** (פערפֿהנגען) ואין לורך לתיקון זה להיות המלה נכונה ככתבה וכלאונה. (טו) מפחיה, פי' משתדלה להמשיך אחרי לוחמ"ר בלע"ז; בלשון איטליא **lusingare** (טז) (שייכען, זייעבקענען).

ג (ב) ואכרה לי, פי' לשון סמורה ברגי"ל בלע"ז; **barguigner** (גענויח ערהקנדען).
ד (יג) אליו, לועז קייאנ"א שגדל בו פרי שקורין גל"ן בלע"ז; **chêne** (חייכע) **glands** (חייכען), עיין מרפא לשון ר"ה ב"ג א' ד"ה בלוטי.

סס אלה, אולמ"א בלע"ז; בל' שפניא **ulmo** (חונבוין) עיין מרפא לשון ר"ה ב"ג א' ד"ה בוטמי.
(יד) ליבוט, פי' לשון טורח הדרך וליאות משא דילש"ר; כ"ל וילש"ר ברי"ש **relâcher** (ערטלעפֿען, עראיעדען) ולא כמו שתקן החכם המבאר.

ו (ט) וכחכי אינו גדודים, פירש ונאסיפת איש וכו' כן חכי גדודיהם חבורת כהניהם המתחברים ללכת בדרך ירלחו סס וכו' ולועז וכחכי איימדור"ש; והו **émeute** (זונדענערקעטטונג) וכמו שהוסיף לפרש ואף בלשון המשנה חכי לשון חבור וכו', ולא כמו שלחן המבאר לתקן לדעתו **et comme dur** (אזר ויח פעסט).

(יא) שבוה עמי, פי' לשון משוזה ולועז אינווייזור"א; מלה זו נכונה ירמי ג' ו' שלועז משוזה אינוויי"אה **invicieux** (זאכטערעפֿעט) **invicé, vice** (זאכט) (זאט-טער), וכן לועז שובבתך ישעי' מ"ז י'.

ח (ט) התנו, פי' ל' תנים ולועז אידרגווי"ט; הנלעז משונז ומסביר שהוא **en dragon** (דרעכענערטיג) ועיין רש"י ירמי' ב' כ"ד הנלעז למלת תאנתה.

י (ז) כקצף, לועז אישקומ"א; **ecume** (טויק).

(יא) מלומדה, לועז פירפויינט"א; והו **for pointé** (שטערק לערטשטענען) ועיין מה שהעירותי על מלת **for** בהמעמר להל"ס ל"ד ג', וכמו שהוסיף לפרש עשייה חבורת חבורת במלמד הנקר שקורין אישגוליי"ן; **aignillon** (טרייבטשטענען) עיין בבאורי לשופטים ג' ל"א.

יג (יג) במשבר, פי' שהולדות יושבות עליו לילד ובלע"ז קורין למשבר שיל"א; **selle** (זייבטטהול, געבעהרטטהול).

יואל

א (יז) עבשו, פי' העלו חלודה ועיפוש ובלע"ז מויש"ר; **moisir** (טיהענען).

ד (י) אחיכם, קלטר"ש בלע"ז; **coutres** (פפֿונגהיינען) עיין מרפא לשון שנת קב"ג ב' ד"ה ויתד של מחרישה. סס מומררויכס, שרפ"א בלע"ז; **serpes** (רעבעני-וועסער), עיין מרפא לשון ביכה ל"א א' ד"ה מגל.

(יא) עושו, פי' שהוא לשון עשת ברזל המנונס יחד מש"א בלע"ז; **masse** (קוואסען) עיין מרפא לשון יומא ל"ד ב' ד"ה עששיות.

(טו) מחסה, לשון כסוי ובלע"ז אנריאיי"ל; **abri** (דעקקע) עיין בהמעמר להל"ס ק"ד י"ח.

עמוס

א (ג) בחרוצות הברזל, פירש"י היא נעין שופינא שקורין לימ"א; **lime** (פילע), והחכם המבאר שגה נעיון נחשנו שגם שופינא מלה לועזית והיא ארמית הפלירה

מלות לועזיות לתרי עשר

פירש (ש"א י"ג כ"א) ת"י שופינא ופירש"י שם לימ"א בלע"ז, ועיין תרגום אונקלוס דברכי
ט' כ"א ובמרפא לשון רולין כ"ה ב' ד"ה לשון פ.

ב (ו) השאפים, פי' שאיפה גולש"ר בלע"ז; *gouler* (גיעריג זיין, גיעריג פערטוינג
גען) וכן לועז רש"י שאפני אנוש (תהלים נ"ו ב') ופי' סלפים לבלעני, ועיין בהמעמר שם,
ולא כמו שחשב מעתיק אחד שהוא *jalousie* (זייפערזוכט).

(ט) כאלונים, קייטג"ש בלע"ז; מתורגם בהושע ד' י"ג ע"ש.

ג (יב) כאשר יציל הרעה, צנ"י ובספרים ישנים הביא רש"י אחר המאמר שהעתיק מסדר
העולם עוד פירוש אחר וז"ל: ,, ולפי פשוטו נראה שהוא מקרא מסורס כאשר ילול הרעה
וגו' שתי ברעים צפאח מיטה ובדמשק ערש כן ינללו וגומר שהיו מביאים בשר בשדה בשוטים
כאותה שאנינו בנייה שחטה בשדה לא יביאנה בשוטים וזוהו דבר מועט שמליל הרעה
מביאו באחד המקלות כגון באחד מרגלי המטה או אחד מארובות שלה אישפונד"א בלע"ז ויהיה
בדמשק ערש אחד מן המקומות "ע"כ, ואח"כ הביא ושמעתי משמו של רבי מנחם וכו' והבלעז
היא *sponde* (זייטענברעטער) עיין מרפא לשון עירובין ט"ו ב' ד"ה ארובות.

ד (ז) חלקה, פי' בקעת שדה קמכני"א בלע"ז; *campagne* (פעור, תקערלונד) עיין
מרפא לשון שנת ו' א' ד"ה בקעה.

(יא) כאור, טיש"ן בלע"ז; *tison* (ברחנר, חזין ברענגענדעם שטיק הקלן).

ו (ד) מרבק, פי' מקום כנוס העגלים ובלע"ז קופל"א; *couple* (געטפאן) וכנר בארתי
במרפא לשון צנ"מ ל' א' ד"ה הכניסה לרבקה כי שם זה הונח על הבהמות הקשורות
יחד וגם נופל על מקום גדות לבהמות, ועיין מרפא לשון שנת נ"ג ב' ד"ה תורת רי.

ח (יג) החעלפנה, תפרח רוחם וכו' פשמיי"ר בלע"ז; *pâmer* (פערטשחכטען, תהג
מעכטיג ווערען), עיין תרגום ובאור לחמש מגלות אינה ב' י"א ד"ה בעטף.

עובריה

א (ג) חגוי, פירש כמו והיתה אדמת יהודה למלכים לחגא (ישעי' י"ט י"ז) ברייטיינ"א
בלע"ז; ובישעי' שם פי' שהוא לשון שבר וכש"ה ב' י"ד פי' בחגוי צנק יק, ואין להסתפק
שהבלעז משונש ולדעתי כ"ל בריסנ"א *brisans* (קליפפען, הערפערדורףגענדע פעלזענשטיק-
קע, פעלזענריטלע).

(יד) על הפרק, פירש מקום שהבורחים יולאים דרך שם להמלט ובלע"ז קורין אותו טרו"ג;
trou (עפֿענונג, לֶחָךְ).

(טו) ולעו, פי' לשון מהומה ושממון וטירוף דעת אישטורדישו"ן בלע"ז; *etourdissement*
(בעטייבונג, טווינדעז) עיין בהמעמר לתהלים ל"ז' ובמרפא לשון יומא פ"ג א' ד"ה תונבא.

(כא) לשפוט, לועז יושטני"ר; *justicier* (ריכטען, דאז אורטהייל פֿאָללזיעהען).

יונה

א (ו) רב החובל, פירש שר המלחים ובלע"ז גובירניי"ל; וזהו בחלוק רי"ש ולמ"ד הנהוג
gouverneur (טטייערזאָן) עיין מרפא לשון כתובות פ"ה א' ד"ה מלת מלומי.

ד (ח) ויהעלה, פשמיי"ר בלע"ז; עיין עמוס ח' י"ג ד"ה תת על פנה.

מכה

א (יא) בית האצל, לועז איוטמנ"ט; *ajoutement* (חגיגונג, הינלזעטונג) וכמו שפי'.

ב (ד) שדוד נשדונו, פירש נתנו ניד אשר שדונו ובלע"ז שומי"ר דוושעיר"א נש"ט; כ"כ
בדפוס באזיליאה וא"ד והבלעז משונש בכל הספרים אשר לפני, ומסתבר כתיקון החכם
המבאר *seumis devastateur nous somme* (וויר זינד אווערק פֿער-
וויסטער אונטערזאָרען).

שם איך ימיש לי, לועז קומ"א שדיטורנר"א אמוי; *comme se retournera*
a moi (וויר ווירד ער זיך וויעדער זיך לזענען?)

מלות לועזיות לתרי עשר

ג (ג) קליחה, לועזי קלדויר"א; בלשון איטליא *caldiera* ובל' לרפת *chaudière* (זיין גרזסער קעמסער).

ד (ג) ושפט, פירש משפט זה לשון תוכחה הוא דשרימנט *discernement*; (זונטערזוכונג, ערקענטניס נאך פאגעטטענזטער בעפאבזכטונג), עיין רש"י יאעי' ל"ב ז' ותרגום ובאור מלות בלעז לחמש מגלות קהלת ח' א'.

נ ח ו ם

א (י) מלא, לועזי אזיבייר"ר; *assouvir* (פֿעלויג זעטטיגען) וכמו שאר הכנס המבאר ע"ש.
ב (ו) והחיכל נמוג, פירש נרעד ונע מנח אבני בליטרא הנזרקים בכותל הנקרא בזמ"א *bombe* (וועלכונג).

(ח) מנהגות, לועזי שרימנט"ט; *se remuent* (בעוועגען זיך) וכמו שפי' מנהגות על מן הסך פי' הרד"ק שלדעתו הוא יולא ופירושו מנהגות אותה, ודברי המבאר הם דברי תכל' (י) כבוד, פירש לשון מכבד הבית אשקמנט"ט בלע"ז; *escoupant* (אויסרייזער, זיי בערנד), עיין מרפא לשון שנת קב"ד ב' ד"ה מכבדות.

(יא) ומבולקה, פירש מפורלכת בחומותיה אושנרטר"א בלע"ז; *ouverture* (עפֿעֿנונג, טפֿאָלטע, ריס).

(יד) רכבה, פירש רוב רכב שנה קרטר"ן בלע"ז; לדעת אחד מהמעתיקים הוא *des charettes* (וואַגענבורג), ומה שהוסיף רש"י לפרש ה"א יתיר הוסף הלשון לכמה מרכבות וכו' פירושו שאות ה"א נוסף לפעמים בסוף להגדיל הדבר כמו שיר ושירה, סער וסערה, להב ולהבה ודומיהם, ומן הראוי להיות ה"א בלי מפיק כמו מלאכה (יחזקאל כ"ד ו') שהוא רפה והשני שם במפיק.

ג (ג) ולהב חרב, לועזי דולימל"א; והו *de la lama* (דעגענקלינגע) כמבואר בבאור, ועיין בבאורי לשונאים ג' כ"ב.

(שס) וברק חנית, פי' חנית מרוט ומברקת אור יולא ממנה הפלנדור"ר בלע"ז; *splendeur* (גאנץ, טישזער), עיין מרפא לשון ברכות נ"ט א' ד"ה ברקא.

(יז) כגוב גובי, לועזי קומלנגושט"ד; והו ל' נושן *comme longoustes* (זיין הייטערקקען).

ח ב ק ו ק

א (:) משפטו, לועזי יזטילי"א; *justice* (טטרפֿאָגערֿיכט), עיין תרגום ובאור מלות בלעז לחמש מגלות קהלת ח' ה' ד"ה משפט.

(י) יחקלם, פי' מתלויץ וכל לשון קלסה לשון דבור (ל"ל דבה) הנדברים בו יש לטוב ויש לרע פרלר"ן בלע"ז; *parlerie* (געטוועטן, אונגעגרינדעטע געריכט), עיין בהמעמר לתהלים ל"א י"ד ד"ה דבת רבים.

ב (א) חוכחתי, לועזי מונאיפרונמנט"ט; *mon eprouvement* (זיינע פֿאָרטטעג, זונג, ערפֿההרונג).

(י) וחוטא בפשך, פי' כמו מתעברו חוטא נפשו (משלי כ' ב') חוטא לאנד נפשו פורסי"ט שארמ"א; *forfait son ame* (האָט פֿערווירקט זיינע זעלע) עיין מערכי לשון ערך חטא השני בהעברה.

(יא) וכבשים, פירש כת"י ושיפא לשון קסס שפאין בל' חנמים דלדור"ש; *de lattes* (זאָטטען, טפֿעהנע).

(יג) בדי אש, אייז"ן בלע"ז; *assez* (גענוג, זף פֿיעל פֿאָס נעטהיג זייט).

ג (טז) צללו, לועזי טינטי"ר; *tinter* (קלינגען, זייטען, זיינען טאָן געבען).

(יט) בנגינותי, פירש לשון נעימות קול להרים ולהשפיל אורגינידור"ש בלע"ז; מסתבר כדעת הכנס המבאר והו *organiser* (זאָאָהענטטיישען).

מלות לועזיות לתרי עשר

צפניה

כ (יד) בכפחוריה, לועז פומי"ל; pommeau (קנאפן), וכבר העירותי דרך כלל על מלות לועזיות ברש"י שסופן י' ל' במרפא לשון שנת ס"ב ב' ד"ה ז' ל' ל'.

ג (טו) משפטיך, פי' יסוריך יושטי"ל; עיין לעיל חקיק א' ז'.

* זכריה

ד (יא) מה שני הוחים, פי' מה רמו שני שבלי זתים טרוק"ל בלע"ז וכו'; trochet (בישע).

ה (ט) החסידה, פי' דיה לכנה וולטוי"ר בלע"ז; vautour (גייער), עיין מרפא לשון זכרות נ"ח ב' ד"ה ק פ ו ק.

יא (ב) אלוני בשן, קישנ"ש בלע"ז; מתורגם בהושע ד' י"ג.

יב (ב) רעל, לשון שממון וכו' בלשון המשנה מלינו מדיות רעולות (שנת פרק י' משנה ו')

(אונבלופמנט"ל בלע"ז; enveloppement (חויכהילונג, פערדיסטערונג) ר"ל שהוא לשון עטוף.

(י) רוח, לועז עלנ"ט; עיין מה שבארתי בזאורי לשופטי' ט' כ"ג ד"ה רוח רעה הסוף לטובה.

יד (י) ער יקבי המלך, ת"י שימי דמלכא פושי"ן בלע"ז; fossé (דער גרעבען, ריח גרובע).

(כ) מצילות הסוס, טינטינ"ר בלע"ז; מתורגם למעלה חקוק ג' ט"ז ד"ה ז' ל' ל'.

מלאכי

א (א) משא, לועז רש"י פורפור"ט; וזהו for port (חיין עפֿענטליכער פֿארטרנק) ועיין מלת for בלשון זרפת הישנה בארתי במקום אחר, ועיין בהמעמר לתהלים ב' ב' ד"ה נוסדו, ושם ל"ד ג' ד"ה תת הלל.

ב (יג) ואנקה, לשון אנהא שאדם מנטער בלבו דמוניש בלע"ז; demence (טטיווער ווההטין, חיינכערע קוועט), וכן לועז האנק דוס (יחוקא כ"ד י"ז) se demener (יז) חיינכערליך קוועה'טן).

ג (ב) בוריה, פי' עשב הוא שמעביר את הכתם בלעז אירב"א שנייר"א; herbe savonnière (זייפֿענקרויט), עיין מרפא לשון כריתות ו' א' ד"ה ברש יבא.

(יז) סגולה, אולר אייטווי"י בלע"ז; etui (פוטטערזל, בעטטעק) וזהו נרתק בלשון חכמים.

פה מלאכי דבר יקר בהערות השלושות אלי מיד ידידי הזכס הרבני מו"ה יוסף פלעש נ"ל על הכתובים האלה ואשא עיני ואראה והנה שחם נשים יוצאות וגו' וזה לשונו אית בלות:

*** זכריה ט'** ואשא עיני ואראה והנה שחם נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה וחשנה אח האיפה בין הארץ ובין השמים: ואומר אל המלאך אנה המה מוליכות את האיפה: ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער. בקשו המפרשי' לתת טעם על ענין שתי נשים, ולדעתי מראה שתי נשים רומז על הנפש והגויה להשתלם באדם יחד באמלעית החכמה, וכבר משלו המושלים את ראש החסידה נקרא בלשונם עפיע על כויר החכמה וז"כ דומה מלת איפה בל"ע למלת עפיע בלשונם וזהו הליור הרומז פה באמרו ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשנה את האיפה כלומר החכמה בין הארץ לפי שהחומר נוטה אל חמריותו להשתמש בחכמה שלא בדת, ובין השמים זהו הנפש אשר מרחיניתה משתמשת בחכמה עליונה ולזאת שזיהן מושכות החכמה אשה את אחותה מקבילית זו בנה וזו בנה ויאמר אנה המה מוליכות ויאמר אלי לבנות לה בית ר"ל כל אחת ואחת כוונה לבנות לה בית (בלשון יחיד ולא לבנות להן בל' רבים) בארץ שנער ושנער הוא בבל שמוערים הם במעשיהם או שצריה מביטין בתורה להורות אותם וללמדם דרך החכמה בבית המדרש אשר שם תשבון, והוכן והוגמה שם על מכוונתה.